

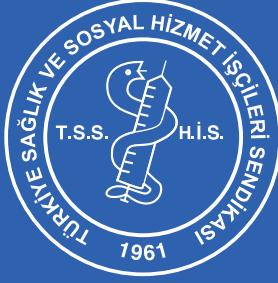
TÜRKİYE SAĞLIK ve SOSYAL HİZMET İŞÇİLERİ SENDİKASI

UNI Global Union Anketi: Küreselde ve Türkiye'de Sağlık, Sosyal Hizmet ve Bakım Sektöründe Derinleşen Kriz

[f](#) [@](#) [t](#) [in](#) [v](#) /trsaglikis
www.saglikis.org.tr

TÜRKİYE SAĞLIK ve SOSYAL HİZMET İŞÇİLERİ SENDİKASI

(Türkiye Sağlık-İş)

Yücetepe Mh. Hedef Sk. No:5 Çankaya / ANKARA

Tel: (0312) 231 80 45

<https://www.saglikis.org.tr/>

info@saglikis.org.tr

UNI Global Union Anketi:
Küreselde ve Türkiye'de
Sağlık, Sosyal Hizmet ve Bakım
Sektöründe
Derinleşen Kriz

GİRİŞ

COVID-19 pandemisinin ilanının üzerinden beş yıl geçmesine rağmen sağlık ve bakım sektörleri dünya genelinde ciddi bir krizin eşiğinde bulunuyor. UNI Global Union'ın yürüttüğü ve Türkiye'den de Türkiye Sağlık ve Sosyal Hizmet İşçileri Sendikası'nın üyelerinin yer aldığı, 63 ülkeden 11.233 çalışanın katıldığı anket; düşük ücretler, sürekli eksik personel, yaygın iş yeri şiddeti, taciz ve ayrımcılık gibi sorunların çalışanlar üzerindeki yıkıcı etkilerini gözler önüne seriyor.

Türkiye'deki çalışmalar Türkiye Sağlık İş Sendikası tarafından yürütülmüştür. Bu raporda, küresel verilerin yanı sıra Türkiye'ye özgü nitelikler ve rakamsal bulgular vurgulanarak sektörün sürdürülemez çalışma koşullarına dair kapsamlı bir tablo sunulmaktadır.

Küresel Bulgular

1. Personel Eksikliği ve Ücret Politikaları

• Eksik Personel Sorunu:

Ankete katılan sağlık, sosyal hizmet ve bakım işçilerinin %70'i düzenli olarak eksik personelle çalıştıklarını bildiriyor. Ankete katılan işçiler bu durumun aşırı iş yükü, tükenmişlik ve hasta bakım kalitesinde düşüşe yol açtığını dile getiriyor.

• Ücret Politikaları ve Yan Haklar:

→ Çalışanların %62,6'sı maaşlarından “memnun olmadıklarını” ifade ediyor.

→ Özellikle 18-34 yaş arası genç çalışanlar arasında ücret memnuniyetsizliği daha belirgin ve genç bakım çalışanlarının yaklaşık %65'i yaptıkları işi emekliliğe kadar sürdürülebilir görmüyor.

2. İş Yeri Şiddeti, Taciz ve Ayrımcılık

• Yüksek Şiddet ve Taciz Oranları:

Ankete katılanların %86,2'si iş yerinde şiddet, taciz veya ayrımcılık yaşamış ya da bu tür olaylara tanıklık etmiş durumda.

• Fiziksel ve Psikolojik Zararlar:

→ İşçilerin yaklaşık dörtte biri, bir aydan uzun süren yaralanmalar yaşadığını bildirirken %56,3'ü iş nedeniyle kaygı, depresyon veya tükenmişlik yaşadıklarını belirtiyor.

→ Bazı işçiler boyun ve karın yaralanmaları, diş kırılması ve diğer fiziksel travmalar gibi ciddi olaylarla karşılaştıklarını ifade ediyor.

•Göçmen İşçilerin Durumu:

Göçmen veya göçmen kökenli çalışanların %57,4'ü iş yerinde ayrımcılığa maruz kaldığını bildirirken göçmen olmayanlarda bu oran %44,9. Her iki göçmen sağlık işçisinden biri bu işi emekliliğe kadar yapacak gücünün olmadığını dile getiriyor.

3. Sendikalı Sağlık İşçilerinin Durumu

• Sendikanın Rolü:

Sendika üyeleri, sendikasız çalışanlara kıyasla emekliliğe kadar çalışabilme olasılıklarında anlamlı bir fark sergiliyor:

- Sendika üyesi çalışanlarda bu oran %50,2 iken,
- Sendikasız çalışanlarda %39,3 olarak bildiriliyor.

Sendika üyeleri, daha iyi maaş ve yan haklara sahip olmaları nedeniyle bu avantajı yaşıyor. Ancak sendikalı işçilerin yaklaşık %40'ı sendikal faaliyetleri nedeniyle ayrımcılığa maruz kaldıklarını belirtiyor.

Çalışanların serbest yanıtlarında, aşırı yorulan meslektaşlarının öfke patlamalarından, fazla çalışan personele karşı sabırsızlanan hasta ve hasta yakınlarına, çalışanları daha fazla çalışmaya zorlayan ve başarısız olduklarında onları aşağılayan yöneticilere kadar geniş bir yelpazede tehditlerin olduğu görülmektedir.

Türkiye'ye Özgü Bulgular

BAKIM SEKTÖRÜNDE ÇALIŞMAK

GÖRÜNMEZ EMEK, BİTMEYEN MÜCADELE

GİRİŞ

Türkiye'de bakım sektörü çalışanları, toplumun en kırılgan bireylerine hizmet sunarken kendileri güvencesiz, düşük ücretli ve riskli çalışma koşullarıyla karşı karşıya kalıyor. Bu araştırma, Türkiye'den 2.258 sağlık ve sosyal hizmetler sektörü çalışanın katılımıyla gerçekleştirilmiş olup sektördeki güvensizlik, şiddet ve ayrımcılık gibi sorunları ortaya koymaktadır.

1. Çalışma Koşulları

- Çalışanların %57'si çalışma koşullarından hiç memnun değil.
- Her iki çalışandan biri, güvensiz veya çok güvensiz ortamlarda çalışıyor.
- İşverenlerin %50'si çalışanlarına temel iş sağlığı ve güvenliği eğitimi bile vermiyor.

Yani iki sağlık ve sosyal hizmetler çalışanından biri, her gün işe giderken hayatını riske atıyor. İşverenlerin yarısından fazlası, çalışanlarını en temel iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinden bile mahrum bırakıyor.

2. İş Kazaları ve Sağlık Sorunları

İş kazası geçirip bir ay veya daha uzun süre etkilenmiş olanlar: %11

- Stres nedeniyle sağlık sorunu yaşayanlar: %13
- Tükenmişlik yaşayanlar: %5

Sağlık ve sosyal hizmetler iş kolu çalışanları, fiziksel ve zihinsel olarak tükeniyor. İnsan hayatını koruma ve destekleme misyonu taşıyan bu çalışanların kendi sağlıklarını koruyacak bir sistemden mahrum bırakılması büyük bir çelişki.

3. Şiddet, Taciz ve Ayrımcılık

İş yerinde en az ayda bir defa taciz veya şiddet olaylarına maruz kalan işçilerin oranı: %63,4

- Yılda en az bir kez tacize veya şiddete uğrayanlar: %52,2
- Her zaman taciz ve şiddete maruz kalanlar: %48
- Sık sık taciz ve şiddete maruz kalanlar: %20
- Bazen taciz ve şiddete maruz kalanlar: %17,3
- Hiçbir zaman taciz ve şiddete maruz kalmayanlar: %2,6

Bu ifade, küresel verilerde yer alan yüksek şiddet oranlarıyla paralellik gösteriyor.

Türkiye’de kamu hastanesinde çalışan bir işçi, “Şiddete engelli bir birey tarafından maruz kaldım. Kaburgam kırıldı, ısırıldım. Ayrımcılığa gelince kendimi korumak için yapmış olduğum davranış, bana kafayı takmış biri tarafından hiç olmadık bir yere getirildi. Bu bende çok ağır izler bıraktı. Haksızlığa uğradığımı derinden hissettim.” ifadesiyle çalışanların karşılaştığı sürekli sözlü taciz ve psikolojik baskıyı dile getiriyor.

Sağlık ve sosyal hizmetler iş kolunda çalışanlar, sadece güvencesiz ve düşük ücretli çalışmakla kalmıyor, aynı zamanda iş yerlerinde şiddet ve tacizin sıradan bir gerçeklik haline geldiğini belirtiyorlar.

4. Çalışanların Geleceğe Bakışı

Sağlık ve sosyal hizmetler sektöründe çalışanların büyük bir çoğunluğu, mesleğin sürdürülebilir olmadığı görüşündedir. Anket verilerine göre:

- Emekliliğe kadar bu işi yapabileceğini düşünenler: %40
- Emekliliğe kadar dayanamayacağını söyleyenler: %54

Bu oranlar, geleceğini sağlık ve sosyal hizmetler sektörüne adanmış işçilerin büyük bölümünün alternatif bir çıkış yolu arayışında olduğunu göstermektedir.

5. Ücret Memnuniyetsizliği ve Gelecek Kaygısı

Global anket verilerinde belirtildiği gibi Türkiye'de de sağlık ve sosyal hizmet çalışanları maaşlarından memnun olmadıklarını ifade etmektedir.

- Çalışma koşullarından hiç memnun olmadığını söyleyenler: %57

Özellikle ankete katılım gösteren genç işçilerde bu oran daha da artmakta. Her iki işçiden biri aldıkları ücretlerden memnun olmadıklarını ve geleceklerine dair kaygılı olduklarını belirtmektedir.

6. Çalışma Ortamının Güvenliği

Araştırmaya katılan sağlık ve sosyal hizmet çalışanlarının çalışma ortamlarına ilişkin değerlendirmeleri şu şekildedir:

- **Güvensiz ortamda çalışanlar:** %23
- **Çok güvensiz ortamda çalışanlar:** %17
- **Ne güvenli ne de güvensiz ortamda çalışanlar:** %36

Bu veriler, çalışanların yaklaşık %40'ının güvensiz veya çok güvensiz ortamlarda çalıştığını göstermektedir. Bu durum, çalışanların fiziksel ve psikolojik sağlığını ciddi şekilde tehdit etmektedir.

7. Sağlık ve Güvenlik Eğitimi

Çalışanlara, işverenlerinin sağlık ve güvenlik konularını ele almak için yeterli eğitim sağlayıp sağlamadığı sorulduğunda ise verilen yanıtlar şöyle:

- **Evet:** %45
- **Hayır:** %50

Çalışanların yarısı, işverenlerinin sağlık ve güvenlik konularında yeterli eğitim sağlamadığını belirtmiştir. Bu durum, çalışanların iş yerindeki tehlikelere karşı korunmasız kalmasına neden olmaktadır.

8. İşe Bağlı Sağlık Sorunları ve Meslekî Hastalıklar

Çalışanlara, işverenlerinin sağlık ve güvenlik konularını ele almak için yeterli eğitim sağlayıp sağlamadığı sorulduğunda ise verilen yanıtlar şöyle:

Çalışanların işleri nedeniyle yaşadıkları sağlık sorunları şu şekildedir:

- **Stres:** %13
- **Kas ağrısı:** %6

- **Tükenmişlik:** %5
- **Uyku sorunu:** %2
- **Stres ve kas ağrısı:** %1,5

Bu veriler, çalışanların önemli bir kısmının fiziksel ve zihinsel sağlık sorunları yaşadığını göstermektedir. Özellikle stres ve tükenmişlik, sektördeki ağır çalışma koşullarının bir yansımasıdır. Sağlık, sosyal hizmet ve bakım işçilerinin verdikleri serbest cevaplarda; Türkiye'deki çalışma saatlerinin fazlalığı, geçim sıkıntısı ve şiddetle karşı karşıya kalmaları bu sağlık sorunlarının temel etkenleri olarak değerlendirilmektedir.

9. İş Yerinde Ayrımcılık

Çalışanlara iş yerinde ayrımcılığa maruz kalıp kalma dıkları sorulduğunda verilen yanıtlar şöyledir:

- **Evet:** %64
- **Emin değilim:** %18
- **Hayır:** %14

Ayrımcılığa maruz kalan çalışanların yaşadıkları ayrımcılık türleri ise şu şekildedir:

- **Sendikal faaliyet:** %10
- **Siyasi görüş:** %3

- **Siyasi görüş ve sendikal faaliyet:** %3
- **Siyasi görüş, sendikal faaliyet ve inanç:** %2,4
- **Cinsiyet:** %2,3
- **Irksal ayrımcılık:** %3,1

Bu bulgular, iş yerinde ayrımcılığın yaygın bir sorun olduğunu ve özellikle sendikal faaliyetler nedeniyle çalışanların hedef alındığını açıkça ortaya koymaktadır. Serbest cevaplarda en sık dile getirilen ayrımcılık örnekleri arasında, hastane ve diğer sağlık kuruluşlarının yöneticilerinin, sendikal rekabet uğruna çalışanları seçtikleri sendikalar nedeniyle en kötü pozisyonlara taşımaları ve mobbing uygulamaları yer almaktadır. Neredeyse her iki işçiden biri; serbest cevaplarda seçtikleri sendika nedeniyle ya yetkili sendika temsilcilerinden ya da hastane yönetimlerinden baskı ve tehdit gördüklerini belirtmiştir. Bu durum, sendikal örgütlenme özgürlüğünün ciddi bir şekilde ihlal edildiğini ve çalışanların temel haklarının göz ardı edildiğini göstermektedir.

10. İşveren Desteği

Çalışanlara iş yerinde şiddet, taciz veya ayrımcılığa maruz kaldıklarında işverenleri tarafından yeterince desteklenip desteklenmedikleri sorulduğunda verilen yanıtlar şöyledir:

- **Hayır:** %58
- **Evet:** %13

Çalışanların büyük çoğunluğu, işverenlerinin kendilerini yeterince desteklemediğini belirtmiştir. Bu durum, çalışanların iş yerinde yalnız ve korunmasız hissetmelerine neden olmaktadır.

10. Çalışanların Sesi: Yalnızlık, Sevgi ve Mücadele

- “Bu işi sevgi için yapıyoruz, ancak sevgi faturaları ödemiyor.” (%59 kesinlikle katılıyor)
- “Kendimizi görünmez ve yalnız hissediyoruz.” (%49 kesinlikle katılıyor)

Raporun aşağıdaki belirtilen kısmı, çalışma deneyimlerine dair algılarını ve duygularını ortaya koyan bir araştırmamanın bulgularını içermektedir. Sağlık, sosyal hizmet ve bakım işçilerinin sektördeki koşullara ilişkin düşünceleri, hem meslekî tatmin hem de yaşadıkları zorluklar hakkında önemli ipuçları sunmaktadır. İşte çarpıcı sonuçlar:

A. “Bu İş Sevgi İçin Yapıyoruz, Ancak Sevgi Faturaları Ödemiyor.”

- Kesinlikle Katılıyorum: %59
- Kısmen Katılıyorum: %29

Sağlık, sosyal hizmet ve bakım işçilerinin büyük çoğunluğu; işlerini sevgi ve şefkatle yaptıklarını ancak bunun maddi karşılığını alamadıklarını belirtiyor. Bu durum, çalışanların emeklerinin yeterince takdir edilmediği ve ücretlerin yetersiz olduğu gerçeğini yansıtıyor. Sektördeki düşük ücret politikaları, çalışanların motivasyonunu düşürüyor ve mesleğin sürdürülebilirliğini tehdit ediyor.

B. “Kendimizi Görünmez ve Yalnız Hissediyoruz.”

- Kesinlikle Katılıyorum: %49
- Kısmen Katılıyorum: %30
- Kararsızım: %8

Sağlık, sosyal hizmet ve bakım işçilerinin neredeyse yarısı; kendilerini görünmez ve yalnız hissettiklerini ifade ediyor.

Bu durum, sağlık ve sosyal hizmet işçilerinin toplum tarafından yeterince tanınmadığını ve desteklenmediğini gösteriyor. İş yerinde yaşanan şiddet, taciz ve ayrımcılık gibi sorunlar da bu yalnızlık hissini pekiştiriyor. Çalışanların seslerinin duyulması ve haklarının korunması için acil adımlar atılmalıdır.

C. “Birlikte Güvenli ve şiddet ve Tacizden Uzak Bir Yaşam Kazanabiliriz.”

- Kesinlikle Katılıyorum: %66
- Kısmen Katılıyorum: %23

Ankete katılan işçilerinin büyük çoğunluğu, birlikte hareket ederek daha güvenli çalışma koşullarına ve şiddet ile tacizden uzak bir yaşama ulaşabileceklerine inanıyor. Bu sonuç, çalışanların örgütlenme ve dayanışma ihtiyacını açıkça ortaya koyuyor.

D. “Sağlıklı ve Değer Gördüğümüz alışma Ortamlarında Hastaları İyileştirebiliriz.”

- Kesinlikle Katılıyorum: %89

Bu ifadeye katılım oranının %89 gibi çok yüksek bir düzeyde olması; bakım, sosyal hizmet ve sağlık işçilerinin kendilerine yeterince değer verilmediği ve sağlıklarının korunmadığı yönündeki ortak kaygısını açıkça yansıtmaktadır. Bu sonuç, çalışanların hem fiziksel hem de psikolojik olarak tükendiğini ve sistemin onları korumakta yetersiz kaldığını göstermektedir. İşçiler, toplumun her kesiminden bireylere hizmet ederken, güvencesiz ve korunmasız bir ortamda alışıyor.

Sonuç ve Öneriler

Türkiye Sağlık ve Sosyal Hizmet İşçileri Sendikası (Türkiye Sağlık İş) olarak UNI Global Union ve 63 farklı ülkeden sendikaların katkılarıyla gerçekleştirdiğimiz bu uluslararası çalışma; sağlık, sosyal hizmet ve bakım işçilerinin yaşadığı sorunları bir kez daha gözler önüne sermektedir. Pandeminin 5. yılında ve 14 Mart Tıp Bayramı vesilesiyle tüm işçilere ve yetkililere şu çağırıyoruz:

A. Güvenli Çalışma Ortamları Derhal Sağlanmalı!"

İşçilerin çalışma ortamlarının güvenliği acilen iyileştirilmeli, iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri zorunlu hale getirilmelidir.

B. Şiddete Karşı Sıfır Tolerans!

Sağlık çalışanlarına yönelik şiddetin en ağır şekilde cezalandırılması sağlanmalı, bu tür olaylara karşı etkili koruma mekanizmaları oluşturulmalıdır.

C. İnsana Yaraşır Ücret ve Çalışma Saatleri!

Sağlık işçilerinin ücretleri iyileştirilmeli, Avrupa'da ortalama 36 saat olan çalışma süreleri varken Türkiye'deki uzun çalışma saatlerine son verilmelidir. Avrupa'da en çok çalışan 2. ülke konumundan çıkmak için çalışma saatleri acilen düşürülmelidir.

D. Örgütlenme Özgürlüğü ve Sendikal Haklar!

Örgütlenme önündeki engeller kaldırılmalı, yetkiye itiraz ve baraj gibi antidemokratik uygulamalar son bulmalıdır. Sendikal rekabet uğruna işçilere yapılan mobbing ve baskılar cezalandırılmalı, bu tür uygulamalara karşı etkili yasal düzenlemeler getirilmelidir.

E. Toplumun Sağlığı için Sağlık ve Sosyal Hizmet Çalışanlarının Hakları Korunmalı!

Sağlık ve sosyal hizmet işçilerinin toplumun sağlıklı bir şekilde hizmete ulaşabilmesi için kendilerinin de sağlıklı ve güvenli koşullarda çalışması sağlanmalıdır.

Tüm Sağlık ve Sosyal Hizmet İşçilerine Çağrımız:

Bu anketten çıkan sonuçlar, mücadelemizin ne kadar haklı ve acil olduğunu bir kez daha göstermektedir. **Örgütlenerek, birlik olarak, haklarımızı savunmaya devam edeceğiz!** Türkiye Sağlık İş Sendikası çatısı altında birleşelim, sesimizi daha gür çıkaralım ve bu adaletsiz düzene karşı mücadelemizi büyütelim.

UNI Küresel Sendikası'nın Acil Reform Çağrısı

Koşulları sağlık, sosyal hizmet ve bakım işçilerine daha yaşanabilir hale getirmek için acilen şu reformlar hayata geçirilmelidir:

- Daha yüksek ücretler ve yan haklar,
- Yeterli personel bulundurma
- ILO Sözleşmesi 190'ın onaylanması ve şiddet/tacize karşı güçlü korumalar,
- Göçmen işçilere adil muamele ve yasal koruma,
- Sendikal temsil ve toplu pazarlık hakkı,
- Sağlıkta kamu bütçesinin artırılması ve yeterli sağlık hizmetlerinin güvence altına alınması.

Metodoloji ve Örneklemin Genel Görünümü

Bu rapor, 6 Ocak - 3 Şubat 2025 tarihleri arasında 29 gün boyunca toplanan verilere dayanmaktadır. Anket, UNI Global Union tarafından dünya genelinde sağlık ve bakım sektörlerindeki sendika üyelerine dağıtılmış ve sosyal medya reklamları aracılığıyla yaygınlaştırılmıştır. Örneklem, 11.233 sağlık ve bakım çalışanınin yanıtlarından oluşmaktadır.

Sağlık ve Sosyal Hizmet İşçilerinin Örgütlü Gücü

**Güncel Haberlerimiz,
Duyurularımız
İçin Sosyal Medya
Hesaplarımızı ve Web
Sitemizi Takip
Edebilirsiniz.**

f @ v x /trsaglikis
www.saglikis.org.tr

Yüce-tepe Mh. Hedef Sk. No:5 Anıttepe Çankaya ANKARA
T: 0312 231 80 45-46-47
F: 0312 230 23 96
info@saglikis.org.tr